

Kazanım Anlamalı ve kurallı cümleler yazar.

Parmak Kız

Parmak Kız, ormanda yürürken yerde hareketsiz yatan bir kuş görmüş. Kuşu yerden alarak göğsüne bastırmış. Birden kuşun kalbinden gelen sesi duymuş. Önce korkmuş. Ama sonra mutlu olmuş. Çünkü kuş yaşıyormuş. Sadece soğuktan donup kalmış.

Parmak Kız, eve getirdiği kuşun üzerini örtmüş. Kuş ısınınca gözlerini açmış.

-Sana teşekkür ederim tatlı kız, demiş sevinçle.

Parmak Kız hiçbir şey söylememiş. Ama kuşun kanatlarını okşamış. Onu sevgiyle öpmüş.....

(Andersen Masalları)

* Soruları verilen öyküye göre cevaplandıralım.

1 -Parmak Kız nerede yürüyormüş?

.....

2-Başını kuşun göğsüne koyduğunda ne duymuş?

.....

3-Kuş ısınıp, gözlerini açınca ne söylemiş?

.....

A- Kelime gruplarından anlamlı ve kurallı cümleler oluşturalım.

güzelce-yaptım-ödevimi-akşam

.....

.....

matematik-toplama-öğrendik
işlemini-dersinde

.....

.....

iki-portakal-babam-aldı-kilo

.....

.....

etti-Cumhuriyeti-Atatürk-ilan

.....

.....

yıkamalıyız-sık sık-ellerimizi

.....

.....

akşam-gideceklerdi-eve-birlikte

.....

.....

✓ Anlamli ve kurallı bir cümle kurabilmek için iş ve oluş bildiren kelimeler cümlelerin sonuna getirilmelidir.

Örnek:

❖ Bu akşam yürüyeceğim. → Yürümek, iş bildiren kelime

❖ Kırmızı elbisen güzelmiş. → Güzel, güzel olma durumu

B- Verilen sözcük gruplarından anlamli ve kurallı cümleler oluşturalım.

bırakmamış - gitmedik köy - çalmadık kapı

○

kütüphanede - bulamadım - aradığım - kitabı

○

Keloğlan - kucaklayıp - kaldırmış - arkadaşını

○

o günden - sonra - iki arkadaş - oynamışlar - hep birlikte

○

çalmışlar - yorulup - dinlenmeden - kapıları

○

varmışlar - derenin - yanındaki - köye

○

C- Aşağıdaki ifadelerin sonuna iş, oluş bildiren sözcükler ekleyerek tamamlayalım.

○ Uyumadan önce mutlaka kitap

○ Aslı ile Elif birlikte kütüphaneye

○ Ahmet, yemek hazırlayan annesine yardım

○ Fatih, kitabını arkadaşına

○ Hüseyin, kardeşini parka

○ Gece gündüz demeden

○ Planlı çalışıp başarılı

○ Annesine verdiği sözü

○ Her besin türünden gerektiği kadar

Duyularımızı ve düşüncelerimizi tam olarak anlatan sözcük ya da sözcük öbeklerine **cümle** denir. Aşağıda verilen cümle örneklerini inceleyiniz.

Öğretmenimiz bize kitap okudu.

Annemi çok seviyorum.

Çevremizi temiz tutalım.

Anladım.

Duygu ve düşüncelerimizi tam olarak anlatamayan sözcük ya da sözcük öbekleri cümle değildir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Sınıftaki her arkadaşımı

Çantasındaki bütün kitapları

Yarın okuldan sonra

Karşıdaki şu çocuklar

İş, oluş, hareket bildiren sözcüklerin sonda bulunduğu cümlelere **kurallı cümle** denir. Aşağıda verilen kurallı cümleleri inceleyiniz.

Akşam yemeği çok lezzetliydi.

Babam yarın Ankara'ya gidecek.

Bu akşam kitap okuyacağım.

Otobüs yine geç geldi.

Kavrama Etkinliği

Aşağıdaki cümlelerden kurallı olanların başına 😊 çiziniz.

Bugün pikniğe gittik.

Kızdım ben bu çocuğa.

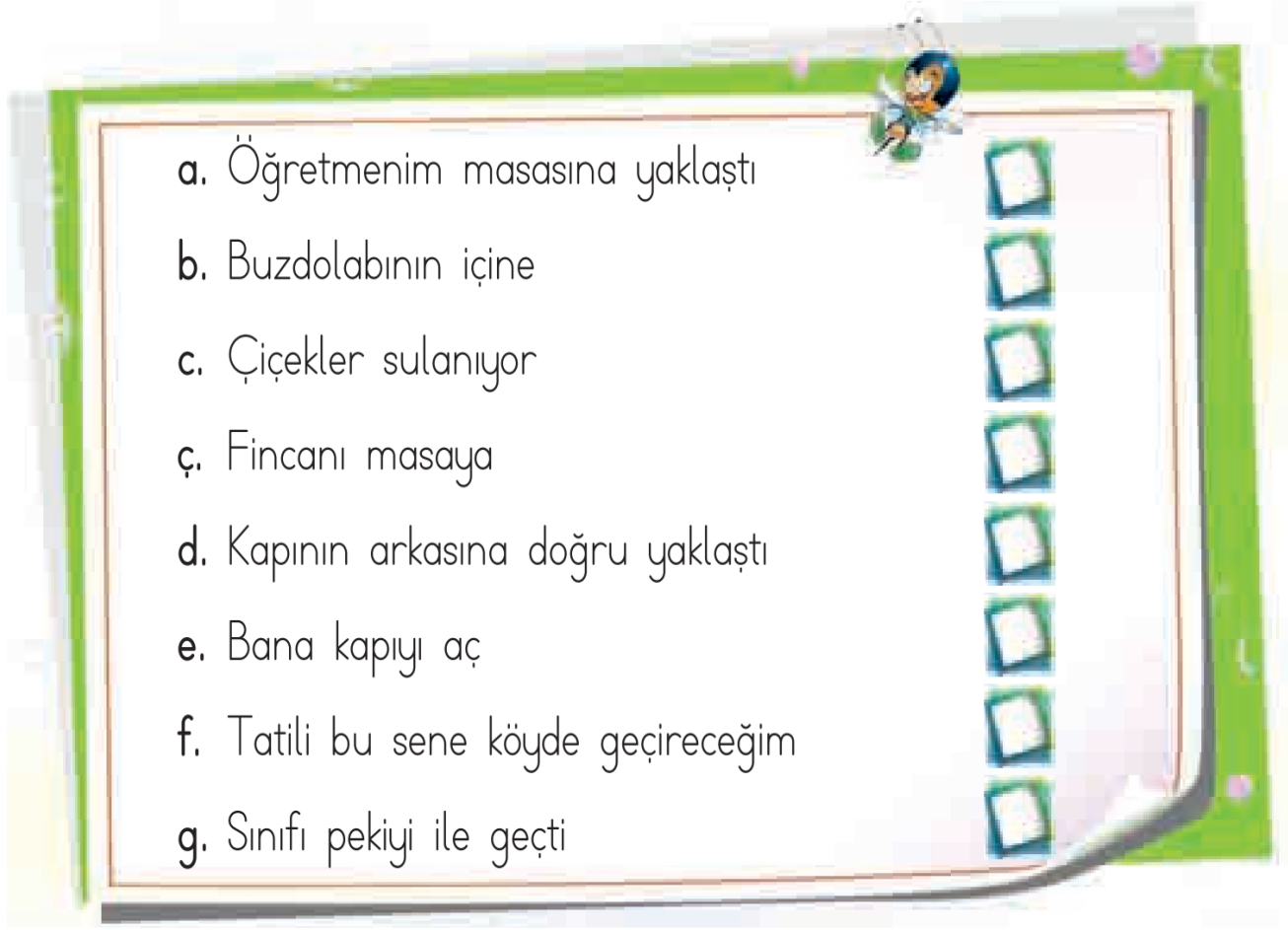
Anladım bu konuyu.

Bu sözlerimi unutmayın.

Güldük çok fıkraya.

Okuldan sonra bize geldi.

- 1 Aşağıdaki sözcük gruplarından cümle olanların karşısındaki kutulara "X" işareti koyunuz.

a. Öğretmenim masasına yaklaştı

b. Buzdolabının içine

c. Çiçekler sulanıyor

ç. Fincanı masaya

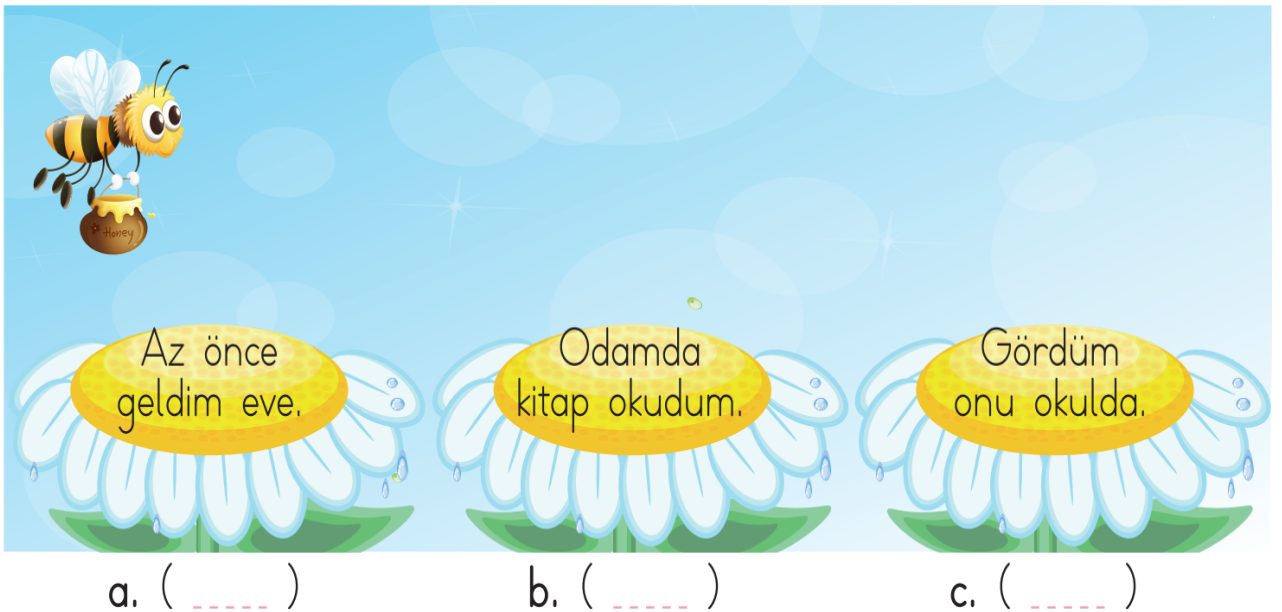
d. Kapının arkasına doğru yaklaştı

e. Bana kapıyı aç

f. Tatili bu sene köyde geçireceğim

g. Sınıfı pekiyi ile geçti

- 2 Sevimli arı, kurallı cümlenin yazılı olduğu çiçeğe konmak istiyor. Ona yardımcı olmak için konması gereken çiçeği "✓" işareti ile gösteriniz.

a. (.....)

b. (.....)

c. (.....)

3 Aşağıda karışık olarak verilen sözcüklerle anlamlı ve kurallı cümleler oluşturunuz.

a. yaptım, defterime, resim, ben

.....

b. var, çantamda, üç, kalem

.....

c. kibritlerin, kutudaki, hiçbiri, yanmıyor

.....

4

çok

yarın

kitap

seninle

ekmek

alacağım

annemi

bakkaldan

özledim

konuşalım

odamda

okudum

Yukarıdaki sözcükler simgelerle eşleştirilmiştir. Buna göre aşağıda verilen simge gruplarında hangileri kurallı cümle oluşturur? İşaretleyiniz.

a. (.....)

b. (.....)

c. (.....)

ç. (.....)

- 1 Aşağıda yer alan cümlelerden kurallı cümle olanları bulunuz. Ardından kurallı cümlelerin başındaki harfleri birleştirip şifreyi bulunuz.

1. C Çürümüş bu meyveler.	7. R Arkadaşım hasta olmuş.
2. B Ağaçtan elma düştü.	8. S Çok şaşırılmış bu olaya.
3. D Hiç sevmedim bu fikri.	9. A Annem börek yaptı.
4. A Çizgi film izliyorum.	10. K Havalar sıcak gidiyor.
5. F Sonunda bulmuş cüzdanını.	11. T Sonunda bildi cevabı.
6. Y Derede balık tuttuk.	12. V Ekmek aldım fırından.

ŞİFRE

1 2 3 4 5 6

- 2 Aşağıdaki tabloda yer alan cümlelerden kurallı olanların ✓ başına yapınız.

Cümleler	
a. Birazdan zil çalacak.	
b. Şemsiyemi evde unuttum.	
c. Manavdan almış kirazı.	
ç. Sınıfta şarkı söyledik.	
d. Donattık her yeri bayraklarla.	
e. Yumurta pişirdim kahvaltıda.	

3 Aşağıda kutucuklarda verilen sözcüklerin altına kurallı cümle oluşacak biçimde 1, 2, 3, 4 rakamlarından uygun olanı yazınız.

bu	aldım	kalemi	babamdan
bana	şu	ver	kitabı
kalemimi	okulda	unutmuş	yeni
sattık	eşyaları	eskiciye	eski
bir	anlatacağım	sana	hikâye

4 Aşağıdaki şekilde kurallı cümlelerin olduğu bölmeleri boyayınız.

Sınıfça pikniğe gittik.	Çok sevindim bu habere.	Televizyonda maç izledik.
Yemek yapıyor annem.	Bugün erken kalktım.	Ağlıyordu şirin bebek.
Çiftçiler tarlada çalışıyorlar.	Bayramda gittik Samsuna.	Arkadaşım hasta olmuş.
Çantadan kitap çıkardı.	Bu yıl işler iyi gitti.	Az önce kapı zili çaldı.

Bilgi

İş, oluş, hareket bildiren sözcüklerin (yüklemin) sonda bulunduğu cümlelere **kurallı cümle** denir. Yüklemi sonda yer almayan cümleler kurallı değildir.

- 1 Aşağıdaki sözcük veya söz gruplarından cümle olanları işaretleyiniz.

Biz de geliyoruz

Canım bugün

Ağaçlar

Okullar bu hafta

Çok zor uyandım

Yaz geldi

- 2 Aşağıdaki öğrencilerin söylediği ifadeleri anlamlı ve kurallı cümle hâline getiriniz.

Atatürk, yurdumuzu kurtardı düşmanlardan.

.....

.....

Yiğit, parmak kaldırmadan konuştu sınıfta.

.....

.....

3 Aşağıdaki görsellere uygun cümleler yazınız.

a.

.....

.....

.....

b.

.....

.....

.....

c.

.....

.....

.....

4 Aşağıdaki parçada kurallı olmayan cümleleri belirleyip numarasını kırmızıya boyayınız.

ALTIN KALPLİ DEV

1 Dev, bir sabah uyanmış.

2 Mağarasından çıkıp es-
nemeye başlamış.

3 Etra-
fına bakınca baharın geldiğini
görmüş.

4 Yemyeşil olmuş
ağaçlar, kırlar.

5 Kuşlar
ötüyormuş cıvil cıvil.

6 Dev, yeşil çimenlerin üzerinde yürüme-
ye başlamış.

1 Aşağıdaki sözcüklerle anlamlı ve kurallı cümleler oluşturup altına yazınız.

a. kitabımı evde matematik unutmuşum

b. kuşun yavru kırılmıştı kanadı

c. çiçekler solmuş için su verilmediği

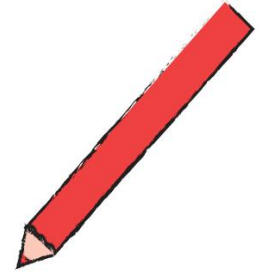
2 Aşağıdaki görsellerle ilgili verilen cümlelerden anlamlı ve kurallı olanların başındaki kutucuğa "✓" işareti koyunuz.

Kirtasiyeden yeni kırmızı kalem aldım.

Yeni kırmızı kalem aldım kirtasiyeden.

Çok seviyorum bisiklet sürmeyi.

Bisiklet sürmeyi çok seviyorum.

Köpeğim Boncuk 4 yaşına girdi.

4 yaşına girdi köpeğim Boncuk.

3 Aşağıda verilen sözcüklerle anlamlı ve kurallı cümleler kurup verilen boşluklara yazınız.

a. hemen söyledi duyduklarını öğretmene

b. ödünç kaybetti kalemi aldığı

c. doğru yürüdü sessizce kardeşine

ç. geç uyanamadığı okula kaldı için

4 Aşağıdaki çiçek yapraklarında karışık verilen sözcüklerin numaralarını anlamlı ve kurallı cümleler olacak şekilde sıralayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

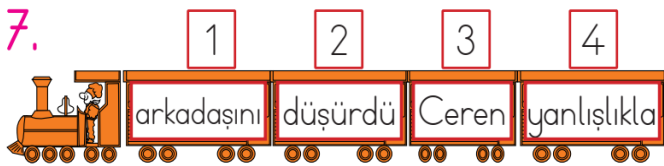
5. 1. biridir 2. kardeşim
3. çok 4. asla
5. zeki

Yukarıdaki sözcüklerle kurallı bir cümle oluşturulduğunda kaç numaralı sözcük kullanılmaz?

- A. 2 B. 4 C. 5

6. "Yemekten sonra fırçalıyorum dişlerimi." cümlesinin anlamlı ve kurallı olması için hangi iki sözcüğün yerleri değiştirilmelidir?

- A. sonra - fırçalıyorum
B. Yemekten - sonra
C. fırçalıyorum - dişlerimi

Yukarıdaki vagonlarda yazan sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturulduğunda sıralama nasıl olur?

- A. 2 - 4 - 1 - 3
B. 3 - 4 - 1 - 2
C. 4 - 1 - 2 - 3

- 8.
-

Yukarıdaki sözcüklerle anlamlı ve kurallı bir cümle kurulduğunda hangisi en sonda yer alır?

- A. ağaçlar B. dökmüş
C. yere

- 9.
-

Kutucuklardaki sözcüklerle anlamlı bir cümle kurulduğunda hangi sözcük kullanılamaz?

- A. göstermeliyiz B. saygı
C. ancak

10. 1. süt 2. masada 3. var
4. bir 5. bardak

Yukarıdaki sözcüklerle kurallı cümle oluşturulduğunda sıralama nasıl olur?

- A. 2 - 4 - 5 - 1 - 3
B. 2 - 4 - 5 - 3 - 1
C. 4 - 5 - 1 - 3 - 2

Okuma Anlama - Anlamli ve Kurallı Cümleler

Bir Çorba, Bir Dua, Bir Deva

Çok eski zamanlarda ülkelerin birinde iyi kalpli, fakir ve dürüst bir genç yaşarmış. Bu genç fakir olmasına fakirmiş ama bir o kadar da çalışkanmış. Ekmeğini taştan çıkarırmış. Çalışır çabalar, kazandıklarını evine, anne ve babasına taşırmış. Genç, bir gün güzel bir kız görmüş, onunla evlenerek bir yuva kurmuş. Huzur içinde yaşayıp gidiyorlarmış.

Gel zaman git zaman gencin aklına kötü düşünceler gelir olmuş. "Ya ailemi geçindiremezsem?" diye kazandıklarını biriktirmeye başlamış. Ne anne babasına ne de etrafındaki fakirlere artık hiçbir şey vermiyormuş. Güzeller güzeli karısı yataklara düşmüş, hasta olmuş. Her yerde şifa aramışlar. Doktor doktor gezmişler. Bir çare bulamamışlar. Evlerine çaresizlik içinde döndüklerinde kapının önünde bir yaşlı kadına rastlamışlar. Kadın "Evlatlar yok mu bana bir tas çorba, ederim size çok dua, duam olur deva!" diye söyleniyormuş. Delikanlı acımış kadına, karnını bir güzel doyurmuş. Sonra yaşlı kadına giyecek vermiş ve göndermiş. Adam ve karısı gece yorgunluktan uyuya kalmışlar. Sabah uyanıklarında bir de ne görsünler o güzeller güzeli hanım hastalıklarından kurtulmuş! Çok mutlu olmuşlar. Hayatları boyunca hiçbir yardım fırsatını kaçırmamışlar.

İlk beş soruyu metne göre cevaplayalım.

1. İyi kalpli, dürüst ve fakir gencin en önemli özelliği nedir?

.....

2. Genç evlendikten sonra neden korkmuş?

.....

3. Karısı hastalanınca genç ne yapmış?

.....

4. Genç adam ve karısı çaresiz kalıp eve döndüklerinde karşılarında kimi bulmuşlar?

.....

5. Yaşlı kadına genç adam ile karısı nasıl davranmışlar?

.....

6. Aşağıda verilen cümleleri oluş sırasına göre sıralayalım. Yandaki tabloya yazalım.

A. Güzeller güzeli karısı hastalanarak yataklara düşmüş.

B. Fakir ama çalışkan gençle, güzeller güzeli kız evlenmişler.

C. Hastalığa çare aramak için doktor doktor gezmişler.

D. Çok mutlu olup hiçbir yardım fırsatını kaçırmamışlar.

E. Yaşlı kadının duası kabul olmuş, gencin karısı iyileşmiş.

F. Yaşlı kadına yardım etmişler.

1.	B
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

7. Aşağıda karışık verilmiş olan kelimelerden anlamlı cümleler oluşturalım.

A. yaşlı evin kadınla önünde karşılaşmışlar

.....

B. çok mutlu için olmak fırsatlarını yardım kaçırmamışlar

.....

C. çaresizlik dönmüşler evlerine içinde

.....

Ç. uyuya kalmışlar karısı genç ile o gece adam

.....

Anlamalı ve Kurallı Cümle

Kavrama Etkinliği

➔ Cümlelerin anlamalı ve kurallı olması için kelimelerin sıralamasına dikkat etmek gerekir.

➔ Kurallı cümlelerde **iş**, **oluş** ve **hareket** bildiren kelimeler cümlenin sonunda bulunur.

Örnek: Ali, yeni bir kitap **aldı**.
↓
alma işi

➔ Aşağıdaki kelimeleri örnekteki gibi eşleştirerek anlamalı ve kurallı cümleler oluşturalım.

Babamla	vahşi	doğada	gittik.
Yaşlı	adama	tutmaya	yaşarlar.
Palyaço	balık	yardım	gelmedi.
Osman	komik	okula	ettim.
Tamirci	bugün	hareketler	buldu.
Zafer	arabanın	balık	yaptı.
Doktor	nehirden	arızasını	tuttu.
Aslanlar	hastayı	balık	açtı.
Çiftçi	kirazlar	muayene	ekti.
Ece ve Ali	birlikte	çiçek	yaşar.
İlkbaharda	tarlasına	ders	etti.
Denizlerde	birçok	buğday	çalıştılar.

Pekiştirme Etkinliği

Aşağıda karışık olarak verilen kelimeleri sıralayarak anlamlı ve kurallı cümleler yazalım.

geldim - erken - eve

.....

severim - böreği - ıspanaklı - çok

.....

sinemaya - gideceğim - yarın

.....

yıkarım - önce - yemekten - ellerimi

.....

yazı - tahtaya - yazdım

.....

aldığı - okumadı - Ersin - kitabı

.....

yem - verdi - Ayla - kuşlara

.....

Kazanım Testi

1. dolanır Dünya

etrafında Güneş'in

Yukarıdaki kelimelerle anlamlı ve kurallı bir cümle yazılırsa en sonda hangi kelime yer alır?

- A) Dünya B) etrafında
C) dolanır

2.

1. seni
2. özledim
3. anneciğim
4. çok

Yukarıdaki kelimelerin anlamlı ve kurallı cümle oluşturacak şekilde sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1 - 2 - 3 - 4
B) 3 - 1 - 4 - 2
C) 3 - 2 - 1 - 4

3. "Bugün çok yoruldum." cümlesinde hangi kelimeyi çıkarırsak cümle özelliği **kalmaz**?

- A) yoruldum B) bugün
C) çok

Adım Adım Bilgiye

İş, oluş, hareket ya da yargı bildiren kelime veya kelime grubunun sonunda bulunduğu cümlelere **kurallı cümle** denir.

Arkadaşım bize geldi. → **Kurallı cümledir.**

Arkadaşım geldi bize. → **Kurallı bir cümle değildir.**

➤ Aşağıdaki cümleleri inceleyelim. Tablodaki uygun kutuyu işaretleyelim.

Cümleler

Kurallı Cümle

Kuralsız Cümle

Bu akşam gideceğiz gezmeye.

Dişlerimi fırçaladım.

Yedim yemek.

Dün okudum kitap.

Elbisemi yeni aldım.

Telefon aldı babam.

Ali otobüsü kaçırdı.

Kırmızı ışıkta durmalıyız.

Yemekleri yapar annem.

Ders çalışmayı çok seviyorum.

➤ Görsellere uygun örnekteki gibi kurallı cümleler yazalım.

Yusuf denizde yüzüyor.

► Aşağıda karışık olarak verilen kelimelerden anlamlı ve kurallı cümle oluşturalım.

zamanında ödevlerimizi yapmalıyız

Türkçe çok seviyorum dersini

doğum gittim gününe arkadaşımın

ağaçlar yapraklarını sonbaharda döker

otobüs beklediğim gelmedi bir türlü

uzundur çok zürafaların boyları

çok sınava iyi hazırlandı kardeşim

yıkamadan meyveleri oluruz yersek hasta

yolları köyümüzün yağdığı çok için kapandı kar

► Numaralandırılmış kelimelerle anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturalım. Kullanmadığımız kelimenin numarasını örnekteki gibi yazalım.

1 ucu

2 kırıldı

3 kalemimin

4 hızlı

3 - 1 - 2

/

4

1 islandım

2 yağmur

3 kurudum

4 yağdığı

5 için

/

1 tembel

2 karınca

3 hayvandır

4 çalışkan

5 bir

/

1 yer

2 yaşlılara

3 otobüste

4 oturmalıyız

5 vermeliyiz

/

1 bahçemizden

2 topladık

3 anneme

4 sevdik

5 gül

/

1 kelimesi

2 hecelidir

3 bilgisayar

4 büyük

5 dört

/

Çitalar

Çitalar ince, uzun gövdeleri ve bacakları ile narin bir kediye benzer. Ama sakın aldanmayın bu görüntüye. Aslında son derece güçlü kasları ve esnek vücut yapıları vardır. Çitalar dünya üzerinde en çok tanınan vahşi hayvanlardan veya vahşi kedilerden bir tanesidir. Çitaların bu kadar ün yapmasındaki önemli pay hızlarıdır. Çitalar dünya üzerindeki kara hayvanları içinde en hızlı hayvan olma ünvanını elinde bulundurmaktadır.

İlk üç soruyu metne göre cevaplayalım.

1. Çitalar hangi hayvana benzemektedir?

- A. Aslana
- B. Kediye
- C. Kaplana

3. Çitalar neyi ile ünlüdür?

- A. Hızlarıyla
- B. Kas yapılarıyla
- C. Vücut yapılarıyla

2. Aşağıdakilerden hangisi çitaların özellikleri arasında sayılamaz?

- A. İnce, uzun gövdeleri vardır.
- B. Güçlü, kasları, esnek vücut yapısına sahiptirler.
- C. En çok tanınan evcil hayvanlardır.

4. Vazodaki çiçekler

Yukarıdaki ifadenin cümle olabilmesi için cümlenin sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A. açtı
- B. soldu
- C. iki

5. Mert büyük aldı

çanta oyun bir

Yukarıdaki kelimelerle anlamlı ve kurallı cümle oluşturursak hangi kelime gereksiz olur?

A. Oyun B. Çanta C. Aldı

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisi kurallı bir cümledir?

A. Kedi yakaladı fareyi minik.
B. Minik fareyi yakaladı kedi.
C. Kedi minik fareyi yakaladı.

7. 1 Koşum

2 Bugün size

3 Ağaçları susuz

Yukarıdakilerden hangisi bir cümledir?

A. 1 B. 2 C. 3

8. 1 çöp 2 atmayalım

3 yerlere

Yukarıda kelimelerle anlamlı ve kurallı bir cümle yazmak istersek sıralama nasıl olur?

A. 1 - 3 - 2 B. 3 - 1 - 2
C. 2 - 1 - 3

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisi kurallı bir cümle değildir?

A. Bugün temizlik yaptık.
B. Şiir okumayı seviyorum.
C. Bugün yedim çok yemek.

Ad Soyad :

1	A	B	C
2	A	B	C
3	A	B	C
4	A	B	C
5	A	B	C
6	A	B	C
7	A	B	C
8	A	B	C
9	A	B	C
10	A	B	C

11	A	B	C
12	A	B	C
13	A	B	C
14	A	B	C
15	A	B	C
16	A	B	C
17	A	B	C
18	A	B	C
19	A	B	C
20	A	B	C